

Світлана АНТОЩУК

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
ДЗВО “Університет менеджменту освіти”
м. Київ, Україна

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Ми живемо в епоху стрімкого розвитку інформаційного суспільства, де динамічна цифровізація охоплює всі сфери, й освіта не є винятком. В таких умовах навчання впродовж життя стає не просто можливістю, а й нагальною потребою для науково-педагогічних і педагогічних працівників. Тому використання цифрових технологій для створення сприятливого середовища професійного розвитку стає все більш актуальним в сучасному динамічному світі.

В межах заявленої теми хочу поділитися з вами своїми думками щодо того, як саме цифрові технології можуть допомогти науково-педагогічним працівникам у їхньому професійному розвитку.

У наш час, коли технології розвиваються стрімко, використання цифрових інструментів стає невід’ємною частиною професійного розвитку кожного працівника. Фахівці, які прагнуть досягти успіху у своїй кар’єрі, повинні постійно вчитися та розвивати свої навички. Цифрові технології відкривають перед нами безліч унікальних можливостей для підвищення кваліфікації. Онлайн-платформи та інструменти стають невід’ємною частиною цього процесу, надаючи доступ до знань і ресурсів з усього світу, нових форм навчання та співпраці.

До основних переваг використання цифрових технологій для професійного розвитку фахівців варто віднести:

1. *Доступ до ресурсів.* Інтернет перетворився на невичерпне джерело знань. Широкий спектр інформаційно-освітніх ресурсів, таких як онлайн-курси, вебінари та електронні книги, надає можливість фахівцям та студентам самостійно вивчати різноманітні дисципліни, ознайомитися з актуальними матеріалами, експертними оцінками та результатами наукових досліджень [1; 2]. Цей різноманітний контент дозволяє формувати власну думку, розвивати критичне мислення та бути в курсі інноваційних методичних розробок.

2. *Гнучкість навчання.* Сучасні онлайн-платформи перетворюють навчання на гнучкий та індивідуалізований процес. Здобувачі освіти мають можливість самостійно планувати свій навчальний процес, обираючи час, місце

та темп вивчення матеріалу відповідно до власних потреб та можливостей [3]. Така гнучкість особливо актуальна для науково-педагогічних працівників, які поєднують підвищення кваліфікації з роботою або студентів, які проживають у віддалених регіонах.

3. *Персоналізація навчання.* Персоналізація навчання – одна з ключових переваг сучасних онлайн-платформ. Завдяки адаптивним навчальним матеріалам, фахівці можуть обирати навчальні програми, зміст та курси, які найбільш відповідають їхнім індивідуальним потребам та інтересам [5]. Такий підхід сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та підвищенню ефективності навчання.

4. *Інтерактивність, співпраця та розширення мережі контактів.* Інтерактивні елементи онлайн-платформ, такі як форуми та віртуальні лабораторії, створюють сприятливе середовище для обміну ідеями, співпраці та розвитку навичок спілкування [4]. Участь у онлайн-дискусіях дозволяє науковим і педагогічним працівникам не лише оновлювати свої знання, але й розвивати критичне мислення та навички командної роботи. Водночас, це гарна можливість налагодити зв'язки з колегами з різних країн та обмінюватися досвідом.

5. *Економія часу та зниження витрат.* Онлайн-курси підвищення кваліфікації пропонують значну економію коштів порівняно з традиційними формами навчання. Відсутність необхідності у витратах на транспорт та проживання дозволяє фахівцям заощадити значні суми на професійному розвитку.

Для успішного впровадження онлайн-навчання необхідно подолати низку перешкод, найвагомішими серед яких, на нашу думку, є такі:

1) *Технічні бар'єри:* обмежений доступ до Інтернету та сучасної комп'ютерної техніки, особливо в сільській місцевості.

2) *Недостатня цифрова компетентність:* відсутність необхідних навичок роботи з комп'ютером та онлайн-платформами серед частини науково-педагогічних працівників.

3) *Вимоги до самоорганізації:* необхідність самостійно планувати навчальний процес та мотивація до постійного самовдосконалення та самонавчання.

4) *Розвиток критичного мислення:* вміння оцінювати достовірність інформації, аналізувати дані та синтезувати знання.

5) *Постановка чітких навчальних цілей:* визначення конкретних результатів, яких прагне досягти науково-педагогічний працівник в процесі онлайн-навчання.

Сучасний освітній простір характеризується значним розмаїттям онлайн-платформ та інструментів, що дозволяють ефективно організовувати навчальний процес, забезпечувати взаємодію учасників та створювати якісний освітній контент. Хоча кількість доступних інструментів постійно зростає, можна виділити кілька основних категорій:

1. *Системи управління навчанням (LMS)*. Це централізовані платформи, які дозволяють керувати всіма аспектами навчального процесу: від створення курсів та завантажень матеріалів до проведення тестування та відстеження прогресу студентів. Серед найпопулярніших LMS можна назвати Moodle, Canvas, Blackboard, Docebo, LMS Office 365, TalentLMS. Детальний огляд таких платформ доступний на ресурсі Elearningindustry [6].

2. *Інструменти для онлайн-співпраці*. Ці інструменти забезпечують ефективну комунікацію та співпрацю між учасниками навчального процесу. До них належать платформи для відеоконференцій (Zoom, Google Meet, BigBlueButton), корпоративні месенджери (Slack), інструменти для спільної роботи над документами (Google Docs, Microsoft Teams) та візуальної колаборації (Miro, Trello).

3. *Інструменти для створення контенту*. Ця категорія включає в себе широкий спектр інструментів для створення презентацій (Prezi, Powtoon, Canva), відеоуроків (Camtasia, OBS Studio), інфографіки (Piktochart), графічних схем (MindMeister, Coggle) та інтерактивних матеріалів (Padlet, Quizlet). Для зберігання створеного контенту часто використовують хмарні сховища (Google Drive, Dropbox).

4. *Інструменти для оцінювання*. Ці інструменти дозволяють проводити різноманітні форми оцінювання знань аспірантів, студентів, учнів та слухачів, такі як тести, опитування, анкети. Серед популярних інструментів можна назвати Google Forms, Kahoot, Quizizz, Socrative.

5. *Інструменти для онлайн-бібліотек та електронних книг*. Ці інструменти надають доступ до великих бібліотек наукових статей, книг та інших навчальних матеріалів. Прикладами таких інструментів є Google Scholar, JSTOR, Project Gutenberg.

6. *Інструменти для соціального навчання*. Ці інструменти сприяють активній участі здобувачів освіти в освітньому процесі та обміну досвідом. До них належать платформи для створення форумів (наприклад, Edmodo), віртуальних дошок (таких як: Padlet, Miro, IDroo, Twiddla та інші) та відеоповідомлень (наприклад, Flipgrid).

Різноманіття онлайн-платформ та інструментів відкриває широкі можливості для створення ефективних та інтерактивних навчальних курсів. Однак, для успішного використання цих інструментів необхідно ретельно

продумувати їхню інтеграцію в освітній процес та забезпечувати відповідну підготовку науково-педагогічних і педагогічних працівників та здобувачів освіти.

Вибір конкретного інструменту залежить від: цілей навчання (різні інструменти мають різні функціональні можливості, тому важливо обирати ті, які найкраще відповідають поставленим завданням); вікових особливостей здобувачів освіти (для різних вікових груп можуть бути доцільними різні інструменти); технічних можливостей (доступність обладнання та наявна швидкість інтернет-з'єднання також впливає на вибір інструментів); бюджету (деякі інструменти є платними, тому важливо враховувати фінансові можливості учасників освітнього процесу).

Для максимального використання потенціалу онлайн-платформ та інструментів у навчанні, насамперед, рекомендується:

1. *Вибрати правильні інструменти для ваших потреб.* Ретельно оцініть свої потреби та цілі навчання, перш ніж обирати онлайн-платформи та інструменти. Варто обирати інструменти, які відповідають конкретним навчальним цілям, віковим особливостям учнів та їхнім індивідуальним потребам.

2. *Інтегруйте онлайн-інструменти з вашими очними заняттями.* Необхідно органічно вплітати онлайн-інструменти в традиційні методи навчання, створюючи цілісне та ефективне навчальне середовище. Збалансуйте використання онлайн-платформ з традиційними методами навчання, щоб створити динамічне та різноманітне навчальне середовище.

3. *Навчіть учнів користуватися онлайн-платформами та інструментами.* Варто забезпечувати постійну підтримку учнів протягом усього навчального процесу, допомагаючи їм освоїти нові інструменти та ефективно їх використовувати. Це може включати створення посібників, проведення навчальних занять або надання індивідуальної допомоги.

4. *Заохочуйте відповідальне та етичне використання технологій.* Наголошуйте на важливості цифрової грамотності, онлайн-етикету та безпеки в Інтернеті. Це допоможе сформувати у здобувачів освіти навички безпечного, відповідального та етичного використання цифрових технологій.

5. *Використовуйте дані для оцінки ефективності.* Відстежуйте використання онлайн-платформ та інструментів, щоб оцінювати їх вплив на навчання та співпрацю учнів. Це може допомогти вам визначити, які інструменти працюють найкраще, а які потребують покращення.

6. *Будьте гнучкими та готові до адаптації.* Будьте готові до того, що вам може знадобитися адаптувати свій підхід до використання онлайн-платформ та інструментів, ґрунтуючись на відгуках учнів та змінах у

технологіях. Варто постійно обмінюватися досвідом з іншими педагогами та спільно шукати оптимальні рішення для використання онлайн-платформ. Це допоможе вам залишатися в курсі останніх тенденцій та використовувати онлайн-платформи та інструменти максимально ефективно.

На завершення, хочу підкреслити, що цифрові технології є потужним інструментом, який може допомогти фахівцям у їхньому професійному розвитку. Використання онлайн-платформ та інструментів може відкрити перед науково-педагогічними працівниками нові можливості для:

- поглиблення знань та навичок у своїй галузі;
- ознайомлення з останніми досягненнями та інноваціями;
- розширення мережі контактів та співпраці з колегами з усього світу;
- розвитку навичок критичного мислення, спілкування та командної роботи;
- економії часу та коштів на підвищення кваліфікації.

Інвестування в професійний розвиток співробітників з використанням цифрових технологій несе вигоду як для самих фахівців, так і для організацій загалом. Завдяки цьому: підвищується продуктивність та ефективність роботи, знижується плинність кадрів та ризики втрати цінних спеціалістів, збільшується конкурентна перевага на ринку.

Звичайно, для ефективного використання цифрових технологій важливо усвідомлювати й долати певні виклики. Однак, я впевнена, що завдяки спільним зусиллям, застосуванню кращих практик та інноваційному підходу, ми можемо створити сприятливе середовище для професійного розвитку НПП, яке буде сприяти їхньому постійному зростанню та розвитку.

Список використаних джерел

1. Анісімова І.М. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: теорія та практика: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2018. – 224 с.
2. Білоус Г.В., Шульженко О.В. Онлайн-навчання як інноваційний метод підвищення кваліфікації педагогічних працівників // Наукові вісті Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. – 2020. – № 26. – С. 123-129.
3. Ващенко О.М. Використання онлайн-платформ для підвищення кваліфікації педагогічних працівників // Інформаційні технології та засоби навчання. – 2021. – № 4. – С. 10-15.
4. Жалдак О.В. Особливості використання онлайн-інструментів для підвищення кваліфікації педагогічних працівників // Сучасні інформаційні технології в освіті. – 2019. – № 1. – С. 56-61.

5. Іванова О.О. Інноваційні методи підвищення кваліфікації педагогічних працівників // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. – 2022. – № 2. – С. 142-147.

6. Elearning Industry. [online]. URL : <https://elearningindustry.com/directory/software-categories/learning-management-systems>